សេចក្តីសង្ខេបនៃសាលដីកា

សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អ.វ.ត.ក-អ.ជ.ស.ជ/អ.ជ.ត.ក (កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ "ឌុច")

ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២

ក. <u>សេចក្តីផ្តើម</u>

១. ខាងក្រោមនេះ គឺជាសេចក្តីសង្ខេបសំអាងហេតុដែលដកស្រង់ចេញពីសាលដីការបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងសំណុំរឿង ០០១។ ផ្នែកសំអាងហេតុដែលមានអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់មាននៅក្នុងសាលដីកាពេញលេញរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។ អត្ថបទសាលដីកាពេញលេញ ជាភាសាខ្មែរ និងជាភាសាអង់គ្លេស នឹងមានក្នុងពេលឆាប់ៗខាងមុខ ហើយនឹងត្រូវបកប្រែជាភាសាបារាំងតាមក្រោយ។

២. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានចេញសាលក្រមរបស់ខ្លួននៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០។ ការដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខជាលាយលក្ខណ៍អក្សរត្រូវបានបញ្ចប់ត្រឹមថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១ ហើយសវនាការលើបណ្តឹងសាទុក្ខបានធ្វើឡើងចាប់ពីថ្ងៃទី ២៨ ដល់ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១។ រយៈពេលនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ និងទំហំនៃសាលដីកា បានឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីចរិតលក្ខណៈជាប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរឿងក្តីនេះ ដែលជារឿងក្តីទីមួយនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក និងបង្ហាញអំពីភាពថ្មីស្រឡាង និងស្មុគស្មាញនៃបញ្ហាគតិយុត្តនៅក្នុងទឡ្ហីករណ៍នៃបណ្តឹងសាទុក្ខ។

៣. នៅក្នុងសាលក្រមរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ឃើញថា ក្នុងនាមជាអនុលេខាហើយបន្ទាប់មកជាលេខាមន្ទីរ ស ២១ ជនជាប់ចោទបានចាត់ចែង និងពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងអស់រយៈពេលជាងបីឆ្នាំដែលបណ្តាលឲ្យមានការសម្លាប់ជនរងគ្រោះមិនតិចជាង ១២.២៧២ នាក់ ដែលជនរងគ្រោះភាគច្រើនត្រូវបានទទួលរងនូវការធ្វើទារុណកម្មជាប្រព័ន្ធ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទដាក់ពន្ធនាគារ ៣៥ ឆ្នាំ ដោយផ្អែកលើការរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាពពីបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ (ដោយស្រូបបញ្ចូលនូវបទឧក្រិដ្ឋមូលដ្ឋាននៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម

ប្រឆាំងមនុស្សជាតិ មានដូចជា ការសម្លាប់រង្គាល(រួមបញ្ចូលអំពើមនុស្សឃាត) ការធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម (រួមបញ្ចូលការរំលោភផ្លូវភេទមួយករណី) និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត) និងការបំពារបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ ១៩៤៩ រួមមាន ការធ្វើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើបាបដោយអមនុស្សធម៌ ការបង្កឱ្យមានការឈឺចាប់ដោយចេតនា ឬឱ្យមានរបួសធ្ងន់ធ្ងរដល់រូបរាងកាយ ឬសុខភាព ការដកហូតដោយចេតនាពីឈ្លើយសឹក ឬជនស៊ីវិលនូវសិទ្ធិទទួលបាននូវការកាត់ទោសដោយយុត្តិធម៌ និងទៀងទាត់ និងការឃុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចកាត់បន្ថយទោសចំនួន ៥ ឆ្នាំ ពីរយៈពេលផ្តន្ទាទោស ដោយសារការរំលោភលើសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងអំឡុងពេលឃុំខ្លួនខុសច្បាប់នីតិវិធីដោយតុលាការយោធាកម្ពុជាចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ រហូតដល់ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចផងដែរថា ជនជាប់ចោទត្រូវទទួលបានការទូទាត់នូវថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទាំងស្រុង ចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៩ រហូតដល់ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ (ក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការយោធាកម្ពុជា) និងពីថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ រហូតដល់សាលក្រមចូលជាស្ថាពរ។

៤. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានផ្តល់សំណងពីរប្រភេទដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចនៅក្នុងសាលក្រមរបស់ខ្លួនថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលស្គាល់ ពិតជាបានទទួលរងគ្រោះដែលជាផលវិបាកដោយផ្ទាល់ពីបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាព ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ព្រមធ្វើការចងក្រងពាក្យសម្តីសុំអភ័យទោសទាំងអស់ និងពាក្យសម្តីទទួលស្គាល់ការទទួលខុសត្រូវដែលជនជាប់ចោទបានធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ ហើយកម្រងពាក្យសម្តីទាំងនេះនឹងត្រូវដាក់នៅលើគេហទំព័រផ្លូវការរបស់ អ.វ.ត.ក ក្នុងរយៈពេល ១៤ ថ្ងៃបន្ទាប់ពីសាលក្រមរបស់ខ្លួនចូលជាស្ថាពរ។

៥. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលធ្វើសេចក្តីសង្ខេបសំអាងហេតុរបស់ខ្លួនទៅលើទឡ្ហីករណ៍នៃបណ្តឹងសាទុក្ខដូចខាងក្រោម។

ខ. យុត្តាធិការលើរូបបុគ្គល

៦. ជនជាប់ចោទបានលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គលចំពោះខ្លួននោះទេ អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលគប្បីបដិសេធការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាព និងការផ្តន្ទាទោសលើខ្លួន។ យោងតាមការលើកឡើងរបស់ជនជាប់ចោទថា ទាំងការទទួលខុសត្រូវផ្នែកប្រតិបត្តិ និងតួនាទីដែលខ្លួនបានបំពេញ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពុំបានធ្វើឱ្យខ្លួនគាត់ស្ថិតក្នុងអត្ថន័យជា "មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់"មួយរូបនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឬជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោម"ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត" ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិប-តេយ្យនោះទេ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានលើកឡើងថា ទឡ្ហីករណ៍បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ជនជាប់ចោទទាក់ទងនឹងយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គលមិនអាចទទួលយកបានឡើយ ដោយសារតែសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ និងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ជនជាប់ចោទ ពុំបានបំពេញនូវបទដ្ឋានអប្បបរមានៃសារណាការពារបណ្តឹងសាទុក្ខ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាក៏បានលើកឡើងផងដែរថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានសិទ្ធិបដិសេធសារណារបស់មេធាវីការពារក្តីស្តីពីយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គល ដោយសារតែសារណានេះមិនត្រូវបានធ្វើឡើងឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ហើយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញត្រឹមត្រូវក្នុងការសន្និដ្ឋានថា ពាក្យពេចន៍"មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត"សំដៅលើជនសង្ស័យពីរប្រភេទដាច់ដោយឡែកពីគ្នា និងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញត្រឹមត្រូវក្នុងការសន្និដ្ឋានថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គលជនជាប់ចោទ ដោយផ្អែកទៅលើឋានៈរបស់ជនជាប់ចោទជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល"ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត"ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម៣បានឆ្លើយតបដោយគាំទ្រការលើកឡើងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

៧. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ការជំនុំជម្រះប្រកបដោយយុត្តិធម៌តម្រូវថា ជនជាប់ចោទត្រូវមានសិទ្ធិលើកឡើងនូវការជំទាស់អំពីកង្វះយុត្តាធិការដែលស្តែងឱ្យឃើញច្បាស់ ឬមិនស្តែងឱ្យឃើញច្បាស់ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ការជំនុំជម្រះក្តី នៅពេលណាដែលជនជាប់ចោទសម្រេចថា ខ្លួនត្រូវការពារផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវតែសម្រេចលើការជំទាស់ណាមួយ

ឬទាំងអស់ទៅនឹងយុត្តាធិការដែលជនជាប់ចោទបានលើកឡើង យ៉ាងយូរបំផុត“នៅពេលដំណាលគ្នានឹងសាលក្រមលើអង្គសេចក្តី”។ នៅក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទត្រូវបានសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពពីបទឧក្រិដ្ឋណាមួយនោះ ជនជាប់ចោទមាន“សិទ្ធិស្នើសុំឱ្យសាលាជម្រះក្តីជាន់ខ្ពស់ពិនិត្យឡើងវិញទៅលើការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាព និងការផ្តន្ទាទោស ដោយអនុលោមតាមច្បាប់”។ ដោយផ្អែកទៅលើសិទ្ធិនេះ ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិប្តឹងសាទុក្ខទៅលើកំហុសអង្គច្បាប់ ឬអង្គហេតុនានាដែលអាចធ្វើឱ្យមោឃៈសាលក្រម ឬបណ្តាលឱ្យសាលក្រមមានភាពមិនយុត្តិធម៌ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអំពីយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គលផងដែរ។

៨. ទាក់ទងនឹងបទដ្ឋាននៃសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា បញ្ហាសំខាន់ដែលត្រូវសម្រេចនោះគឺ ថាតើម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខបានលើកហេតុផលរបស់ខ្លួន ក្នុងលក្ខណៈដែលអាចឱ្យភាគីផ្សេងទៀតមានលទ្ធភាពដឹងអំពីបញ្ហាដែលខ្លួនត្រូវប្រឈម និងដែលអាចឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលា-ការកំពូលមានលទ្ធភាពកំណត់ និងសម្រេចបានលើបញ្ហាវិវាទ ដែរ ឬយ៉ាងណា។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា បញ្ហាសំខាន់ៗនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ជនជាប់ចោទ ដែលត្រូវបានលើកឡើងសម្រាប់ការសម្រេចសេចក្តីពុំមានលក្ខណៈពិបាកក្នុងការកំណត់នោះទេ ហើយផ្អែកពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខនៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក៏មានលក្ខណៈអាចកត់សម្គាល់បានយ៉ាងងាយដែរ និងអាចកំណត់បានយ៉ាងច្បាស់ចំពោះសំអាងហេតុដែលនាំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្វើការសន្និដ្ឋានថា ជនជាប់ចោទគឺជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែល“ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”។

៩. ចំពោះបញ្ហាសំខាន់នៃយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គល យោងតាមអត្ថន័យធម្មតានៃពាក្យពេចន៍ដែលមាននៅក្នុងបរិបទ និងដោយពិចារណាអំពីកម្មវត្ថុ និងគោលបំណងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាង អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ពាក្យពេចន៍“មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”សំដៅទៅលើកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមពីរប្រភេទខុសគ្នា ប៉ុន្តែប្រភេទទាំងពីរនេះមានទំនាក់ទំនងគ្នា។ ប្រភេទទីមួយគឺជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ដែលស្ថិតក្នុងចំណោមអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ពីព្រោះមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ម្នាក់មិន

មែនជាជនសង្ស័យដោយផ្អែកតែទៅលើតួនាទីជាមេដឹកនាំរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ។ ប្រភេទមួយផ្សេងទៀត គឺអ្នកដែលមិនមែនជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែជាអ្នកដែលស្ថិតក្នុងចំណោមអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតផងដែរ។ ជនទាំងពីរប្រភេទនេះ គឺជា“ជនសង្ស័យ”ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការចោទប្រកាន់ផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។

១០. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក៏ត្រូវពិចារណាផងដែរ ថាតើការបកស្រាយពាក្យពេចន៍ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”ថាជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្នែកយុត្តាធិការនោះមានលក្ខណៈស្របគ្នាជាមួយកម្មវត្ថុ និងគោលបំណងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែរ ឬយ៉ាងណា ហើយថាតើការបកស្រាយបែបនេះនឹងនាំឱ្យមានលទ្ធផលមួយ “ដែលពុំសមហេតុផល និងមិនមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត” ដែរ ឬយ៉ាងណា។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា យុត្តាធិការលើរូបបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក គ្របដណ្តប់លើកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ហើយបញ្ហាចោទដែល ថាតើជនជាប់ចោទគឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ដែរ ឬយ៉ាងណានោះ គឺជាបញ្ហាដែលអាចវិនិច្ឆ័យបាននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ពាក្យពេចន៍“ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” មិនអាចជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្នែកយុត្តាធិការនោះទេដោយសារមូលហេតុជាច្រើនរួមមាន៖ សញ្ញាណនៃការទទួលខុសត្រូវដែលយកមកប្រៀបធៀបពុំមានលក្ខណៈស្របទៅនឹងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ដែលហាមឃាត់មិនឱ្យប្រើប្រាស់មធ្យោបាយការពារខ្លួនដោយយកមូលហេតុបញ្ជាថ្នាក់លើ។ ការកំណត់ ថាតើជនជាប់ចោទជា“ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែរ ឬយ៉ាងណានោះ តម្រូវឱ្យមានការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិយ៉ាងច្រើន ។ ហេតុដូច្នេះអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ពាក្យពេចន៍“ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”គប្បីបកស្រាយថា មិនមែនជាបញ្ហាដែលអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យបាននោះទេ ប៉ុន្តែជាគោលការណ៍ណែនាំដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងវិសាលភាពនៃការចោទប្រកាន់ និងការស៊ើបអង្កេត។ ចំពោះពាក្យពេចន៍“មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញផងដែរថា ពាក្យពេចន៍នេះមិនមែនជាកម្មវត្ថុដែលអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានទេ ប៉ុន្តែជាគោលការណ៍ណែនាំ ជាជាងលក្ខខណ្ឌតម្រូវយុត្តាធិការដោយសារមានហេតុផលផ្សេងៗចំពោះភាពបទបែនក្នុងការកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនេះ ។ ប្រសិនបើមិនមាន

ភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា ការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអសុទ្ធចិត្ត ឬការវិនិច្ឆ័យមិនត្រឹមត្រូវប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈនោះទេ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានអំណាចពិនិត្យឡើងវិញអំពីបញ្ហារំលោភឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឡើយ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៥(៣) និងមាត្រា ៦(៣) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងគោលបំណងនៃការចោទប្រកាន់ និងការស៊ើបអង្កេត។ ចំពោះបញ្ហា ថាតើជនជាប់ចោទគឺជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់មួយរូប ឬជាជនមួយរូបក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតដែរ ឬយ៉ាងណានោះ គឺជាសេចក្តីសម្រេចផ្នែកគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ ហើយពុំមែនជាសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គជំនុំជម្រះឡើយ។ អាស្រ័យហេតុនេះ បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ជនជាប់ចោទទាក់ទងនឹងយុត្តាធិការលើរូបបុគ្គលត្រូវបដិសេធចោលទាំងស្រុង។

គ. ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

ក. គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព

១១. សហព្រះរាជអាជ្ញាបានលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសអង្គច្បាប់ជាច្រើនចំណុចចំពោះការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពលើជនជាប់ចោទ ពីបទធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលបានចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទ ដោយអនុលោមតាម មាត្រា ៥ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក។

១២. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់ឃើញថា ដើម្បីដោះស្រាយទឡ្ហីករណ៍នៃបណ្តឹងសាទុក្ខទាំងនេះ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវតែពិចារណាអំពីយុត្តាធិការលើរឿងក្តីរបស់ អ.វ.ត.ក ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការកំណត់និយមន័យរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើបទឧក្រិដ្ឋមូលដ្ឋាននៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដូចជាការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ ការធ្វើទារុណកម្ម ការរំលោភលើផ្លូវភេទ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្របជាមួយនឹងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា ដើម្បីឲ្យបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងទម្រង់នៃការចូលរួមស្ថិតនៅក្នុងយុត្តាធិការលើ

រឿងក្តីរបស់ អ.វ.ត.ក បទល្មើស និងទម្រង់នៃការចូលរួមទាំងនោះត្រូវតែមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ដោយច្បាស់លាស់ ឬដោយប្រយោល។ បន្ថែមពីលើនេះ ដោយសារតែច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ត្រូវបានអនុម័តក្រោយការប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ដូចនេះអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងនោះ ត្រូវតែពិចារណាដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ *គ្មានបទល្មើស បើគ្មានច្បាប់ចែង (nullum crimen sine lege)*(គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព)។ អនុលោមតាមមាត្រា ៣៣ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងមាត្រា ១៥ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ រាល់បទល្មើស ឬរាល់ទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវដែលចោទប្រកាន់នៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ត្រូវតែមានអត្ថិភាពក្រោមច្បាប់ជាតិ ឬច្បាប់អន្តរជាតិ នៅពេលដែលអំពើល្មើសដែលបានចោទប្រកាន់នោះ បានកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី ០៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩។ បន្ថែមពីលើនេះ ជនជាប់ចោទត្រូវតែអាចយល់ដឹងជាមុនថាជាបទល្មើស និងដឹងជាមុនថាមានច្បាប់ចែង។

ខ. ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ឆ្នាំ ១៩៧៩

១៣. ទាក់ទងនឹងយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ឆ្នាំ ១៩៧៩ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានពិនិត្យមើលឡើងវិញអំពីដំណើរការវិវឌ្ឍនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ ដោយចាប់ផ្តើមពីសញ្ញាណដំបូងទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅក្នុងទសវត្សរ៍ ១៦០០ និងតាមលំនាំនៃការអនុវត្តតៗគ្នារបស់រដ្ឋ និង*ការប្រកាសពីឆន្ទៈទទួលយកជាច្បាប់ (opinion juris)* ក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី I និងក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី II។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្របជាមួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិគឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិក្នុងដែនកំណត់យុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក។ បន្ថែមពីលើនេះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថា និយមន័យទូទៅនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅក្នុងគោលការណ៍ Nuremberg ឆ្នាំ ១៩៥០ ឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញពីស្ថានភាពនៃច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិនាពេលនោះ។ នៅពេលពិចារណាអំពីទឡ្ហីករណ៍នៃបណ្តឹងសាទុក្ខ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងត្រូវសម្រេច ថាតើនិយមន័យនោះមានចែងនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដែរឬយ៉ាងណា។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងបន្តសម្រេចទៅលើបទឧក្រិដ្ឋមូលដ្ឋាននៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។

គ. ការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ

១៤. ចំពោះការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុស ដោយមិនបានសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពលើជនជាប់ចោទពីបទធ្វើឲ្យទៅជាទាសករចំពោះអ្នកជាប់ឃុំឃាំងទាំងអស់នៅមន្ទីរ ស ២១។ សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសបែបនេះ ដោយសារតែអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងតម្រូវឲ្យមានធាតុផ្សំនៃពលកម្មដោយបង្ខំ នៅក្នុងនិយមន័យនៃការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។

១៥ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានកំណត់អំពីការធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំថា ជាធាតុផ្សំចាំបាច់មួយនៅក្នុងនិយមន័យនៃការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករនោះឡើយ។ ប៉ុន្តែអង្គ-ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានកត់សម្គាល់ថា ការធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំគ្រាន់តែជាកត្តាមួយដែលត្រូវយកមកពិចារណាតែប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អំណះអំណាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាលើបញ្ហានេះពុំមានមូលដ្ឋានត្រឹមត្រូវនោះទេ។

១៦. ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ផ្អែកតាមការពិចារណាលើនិយមន័យនៃទាសភាព តាមអនុសញ្ញាស្តីពីទាសភាពឆ្នាំ១៩២៦ និងការពិចារណាលើការវិនិច្ឆ័យពីអំពើធ្វើឲ្យទៅជាទាសករដែលជាបទឧក្រិដ្ឋនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិនៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី II អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់អំពីនិយមន័យជាធរមាននៃអំពើធ្វើឲ្យទៅជាទាសករនោះទេ។ និយមន័យនៃអំពើធ្វើឲ្យទៅជាទាសករនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដូចដែលមាននៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ឆ្នាំ១៩៧៩ គឺជា ១) ការប្រើប្រាស់អំណាចក្នុងនាមជាម្ចាស់ (*ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត*) (*actus reus*) និង ២) ចេតនាក្នុងការបង្កើនផលចំណេញ តាមរយៈការប្រើប្រាស់អំណាចក្នុងនាមជាម្ចាស់ (*ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត*) (*mens rea*)។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ជនជាប់ចោទអាចយល់ដឹងជាមុន និងអាចដឹងថា មានច្បាប់ចែងអំពីនិយមន័យនេះ។

១៧. នៅពេលយកនិយមន័យនៃការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ ដែលមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់មកអនុវត្តចំពោះសំអាងហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តលើអ្នកជាប់ឃុំឃាំងនៅ មន្ទីរ ស ២១ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ពុំមានភស្តុតាងបង្ហាញអំពីចេតនារបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងការទទួលផលចំណេញសម្រាប់ខ្លួន ពីអ្នកជាប់ឃុំឃាំងទាំងអស់នៅមន្ទីរ ស ២១ នោះទេ ឬភស្តុតាងបង្ហាញពីការចាត់ទុកអ្នកជាប់ឃុំឃាំងទាំងអស់នោះជាទំនិញនោះឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនមានកំហុសក្នុងការកម្រិតសំអាងហេតុរបស់ខ្លួននៃការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករចំពោះតែអ្នកជាប់ឃុំឃាំងដែលបានទទួលរងនូវពលកម្មដោយបង្ខំនោះឡើយ។ ដោយផ្អែកតាមមូលដ្ឋាននេះ ត្រូវបដិសេធចោលនូវទឡ្ហីករណ៍ទី៣ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

ឃ. ការធ្វើទារុណកម្ម និងការរំលោភលើផ្លូវភេទ

១៨. សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពលើជនជាប់ចោទពីបទរំលោភលើផ្លូវភេទ និងបទធ្វើទារុណកម្មនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ជាបទល្មើសត្រួតគ្នា។

១៩. ដោយសារពុំមានភស្តុតាងគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ចំពោះអត្ថិភាពនៃការរំលោភលើផ្លូវភេទ ដែលជាបទឧក្រិដ្ឋមួយដាច់ដោយឡែកនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ស្ថិតក្នុងដែនកំណត់យុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថា ហេតុការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅមន្ទីរ ស ២១ គឺជាការរំលោភលើផ្លូវភេទដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការលើកឡើងផ្នែកនេះនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវបដិសេធចោលជាស្វ័យប្រវត្តិ។

២០. ជាបន្ត អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងសម្រេច ថាតើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុស ដែរ ឬយ៉ាងណាក្នុងការយល់ឃើញថា អំពើរំលោភលើផ្លូវភេទអាចចាត់ជាអំពើធ្វើទារុណកម្មនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងដែនកំណត់យុត្តាធិការពេលវេលារបស់ អ.វ.ត.ក នោះ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថា ទាក់ទងនឹង*ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត*នៃអំពើធ្វើទារុណកម្ម "អំពើមួយចំនួនត្រូវបានចាត់ទុក

ថា ជាអំពើដែលនឹងនាំឲ្យមានការឈឺចាប់ និងរងទុក្ខធ្ងន់ធ្ងរ *ដោយផ្អែកលើចរិតនៃអំពើទាំងនោះ*។ អំពើទាំងនោះរួមមាន ការរំលោភលើផ្លូវភេទ [...]"។ អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្រប និងយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនមានកំហុសនោះទេ ក្នុងការស្របបញ្ចូលអំពើរំលោភលើផ្លូវភេទទៅក្នុងនិយមន័យនៃអំពើធ្វើទារុណកម្មនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។

២១. ទាក់ទងនឹងគោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់ឃើញថា មានការបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា អំពើធ្វើទារុណកម្ម គឺជាការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើសិទ្ធិជាសារវន្តរបស់បុគ្គលនៅពេលដែលជនជាប់ចោទប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋនេះ។ ការទទួលស្គាល់យ៉ាងទូលំទូលាយដោយបណ្ដាសហគមន៍ប្រជាជាតិនានាអំពីស្ថានទម្ងន់នៃអំពើធ្វើទារុណកម្ម បានបង្ហាញពីភាពអាចយល់ដឹងជាមុនអំពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលបានចោទប្រកាន់ចំពោះអំពើបែបនេះថា ជាបទឧក្រិដ្ឋនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។

ង. ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ

២២. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសន្និដ្ឋានថា ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញគឺជាបទល្មើសដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ តាមច្បាប់អន្តរជាតិត្រឹមឆ្នាំ ១៩៧៥។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្របជាមួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃធាតុផ្សំ *អត្តនោម័ត* គឺជាការប្រព្រឹត្តអំពើសកម្ម ឬអកម្ម"ដោយមានចេតនា" ក្នុងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយពូជសាសន៍ ឬសាសនា។ បន្ថែមពីលើនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសន្និដ្ឋានថា មតិភាគច្រើនរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនមានកំហុសនោះទេ នៅក្នុងការអនុវត្តធាតុផ្សំ *អត្តនោម័ត* ចាំបាច់ចំពោះការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដើម្បីសម្រេចថា ជនជាប់ចោទបានបំពេញទៅតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃធាតុផ្សំ *អត្តនោម័ត*នៅក្នុងរឿងក្ដីនេះ។

២៣. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្របជាមួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា ចំណុចទីមួយនៃធាតុផ្សំ *សត្យានុម័ត*នៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ គឺថា ធាតុផ្សំសត្យានុម័តនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញបង្កើតបានជាអំពើ

សកម្ម ឬអកម្ម ដែលដកហូត ឬរំលោភទៅលើសិទ្ធិជាសារវន្តដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ទំនៀមទម្លាប់អន្តរជាតិ ឬច្បាប់សន្ធិសញ្ញា។ ចំណុចសំខាន់បំផុតនៃការវិភាគនោះ ឋិតនៅលើការកំណត់ ថាតើ អំពើសកម្ម ឬអកម្មនេះ នៅពេលដែលពិចារណាជារួម និងតាមបរិបទ *មានភាពធ្ងន់ធ្ងរ ឬស្ថានទម្ងន់ស្មើគ្នាទៅនឹងបទល្មើសមូលដ្ឋានដទៃទៀតនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែរ ឬយ៉ាងណា* ដែលនាំឲ្យមានការរំលោភលើសិទ្ធិជាសារវន្ត ដោយកំរោល ឬឥតលាក់លៀម។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្របផងដែរ ទៅនឹងចំណុចទីពីរនៃការកំណត់និយមន័យធាតុផ្សំ*សត្យានុម័ត* ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា អំពើសកម្ម ឬអកម្មនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញត្រូវតែ“មានការរើសអើងជាក់ស្ដែង” ទើបនាំឲ្យមានផលវិបាកដែលមានលក្ខណៈរើសអើសជាក់ស្ដែង។

២៤. ជាចុងក្រោយ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលពិចារណា ថាតើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសដែរ ឬយ៉ាងណា ចំពោះការសន្និដ្ឋានផ្នែកអង្គហេតុដែលថា អ្នកជាប់ឃុំឃាំងទាំងអស់នៅមន្ទីរ ស ២១ បានក្លាយជាជនរងគ្រោះនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ដោយសារអ្នកជាប់ឃុំឃាំងទាំងនេះត្រូវបានកំណត់ជាគោលដៅដោយមូលហេតុនយោបាយ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា ក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបគ្រប់គ្រងរបស់បក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជាមានក្រុមមនុស្សខុសៗគ្នា ត្រូវបានកំណត់ជាគោលដៅថាជាខ្មាំងនយោបាយពិតប្រាកដ ឬដោយសន្មត ហើយត្រូវបានឃុំឃាំងនៅមន្ទីរ ស ២១ ក្រោមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យផ្សេងៗដែលបង្កើតឡើងដោយបក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា។ ខណៈពេលដែលបដិវត្តកំពុងឆ្ពោះទៅមុខ បុគ្គលទាំងឡាយត្រូវបានចាប់ខ្លួនត្រូវបានធ្វើបាប និងត្រូវបានបោសសម្អាតដោយមិនរើសមុខ និងដោយគ្មានការធ្វើយុត្តិកម្មដ៏សមហេតុផល ដោយមូលហេតុនយោបាយនោះទេ។ សកម្មភាពបែបនេះមិនមែនជាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញតទៅទៀតនោះទេ ប៉ុន្តែបង្កើតឲ្យមានការភ័យខ្លាចដែលពុំមានលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលស្ដែងឲ្យឃើញក្នុងការកំណត់គោលដៅលើជនរងគ្រោះឡើយ។ ជនជាប់ចោទទទួលខុសត្រូវលើការឃុំខ្លួន ការសួរចម្លើយ ការធ្វើទារុណកម្ម ការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ និងការសម្លាប់បុគ្គលជាច្រើន ដែលមិនមែនជាខ្មាំងនយោបាយនោះទេ។ ទាក់ទងនឹងជនទាំងនោះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ជនរងគ្រោះទាំងនោះមិនស្ថិតនៅក្នុងសញ្ញាណនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនោះទេ។

ច. ការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពពីបទល្មើសត្រួតគ្នា

២៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងថា សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសអង្គច្បាប់ ដោយធ្វើការស្រូបបញ្ចូលនូវរាល់បទឧក្រិដ្ឋមូលដ្ឋាននៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ទៅក្នុងបទឧក្រិដ្ឋនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ជំនួសឱ្យការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពលើជនជាប់ចោទពីរាល់បទឧក្រិដ្ឋនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានរកឃើញថា ជនជាប់ចោទជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ។

២៦. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា នៅក្នុងការពិចារណាលើបញ្ហាដាក់ពិរុទ្ធភាពពីបទល្មើសច្រើន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញត្រឹមត្រូវក្នុងការជ្រើសរើសនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យក្នុងរឿងក្ដី *Čelebići* ដែលមានបញ្ជាក់យ៉ាងលម្អិតនៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការ ICTY និង ICTR។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសអង្គច្បាប់ ក្នុងការយកលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះមកអនុវត្តចំពោះការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ព្រមទាំងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដទៃទៀតនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ អង្គជំនុំជម្រះនេះយល់ឃើញថា នៅពេលវិភាគអំពីការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពពីបទល្មើសច្រើន គឺត្រូវធ្វើការប្រៀបធៀបជាមួយធាតុផ្សំនីត្យានុកូលអរូបិយនៃបទល្មើសជាជាងប្រៀបធៀបកាលៈទេសៈនៃអង្គហេតុដែលកើតឡើងជុំវិញអំពើជាមូលដ្ឋាន។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានផ្តោតការវិភាគរបស់ខ្លួនឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅលើការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពពីបទល្មើសច្រើនចំពោះអំពើដែលជាមូលដ្ឋាននៃបទចោទ ជាជាងផ្តោតទៅលើធាតុផ្សំនៃការកំណត់និយមន័យតាមផ្លូវច្បាប់នៃបទល្មើសដែលខ្លួនយល់ឃើញថាអាចអនុវត្តបាន។ ជាលទ្ធផល អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំបានសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពពីបទល្មើសច្រើនចំពោះអំពើធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមូលដ្ឋានដទៃទៀតនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលជនជាប់ចោទមានការទទួលខុសត្រូវ នោះទេ។

២៧. ហេតុដូច្នេះ ទទួលយកផ្នែកខ្លះនៃទឡ្ហីករណ៍ទីពីរនៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។ បន្ថែមពីលើការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពលើជនជាប់ចោទ ពីបទធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ នោះមានការសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពដាច់ដោយឡែកផ្សេងទៀតដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ចំពោះការ

សម្លាប់រង្គាល(ដោយរួមបញ្ចូលការធ្វើមនុស្សឃាត) ការធ្វើឲ្យទៅជាទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត។

ឃ. ការប្រកាសទោស

២៨. មេធាវីការពារក្តីអះអាងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសក្នុងការសម្រេចផ្តន្ទាទោសពុំបានសមស្រប ដោយសារការខកខានក្នុងការពិចារណាទៅលើមាត្រា ៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩ ដែលចែងថា កាលណាបទល្មើសត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ចៅក្រមដែលផ្តល់ "ស្ថានសម្រាលទោសអាចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារក្នុងចន្លោះរវាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) និង ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ"។ មេធាវីការពារក្តីអះអាងថា នៅ អ.វ.ត.ក អាចអនុញ្ញាតឲ្យមានការកំណត់ទោសរយៈពេល ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ គឺជាការផ្តន្ទាទោសដែលមានរយៈពេលកំណត់អតិបរមា។

២៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាអះអាងតបថា មាត្រា ៣៩ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ចែងអំពីរយៈពេលនៃទោសជាប់ពន្ធនាគារ "ពី ០៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ រហូតដល់មួយជីវិត" និងថា យោងតាមមាត្រា ៦៦៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៩ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ត្រូវមានអាទិភាពជាងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាតិក្នុងករណីដែលមានទំនាស់គ្នា។

៣០. ដោយពិចារណាទៅលើពាក្យពេចន៍ និងខ្លឹមសារនៃមាត្រា ៨ និងមាត្រា ៦៦៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្រប ជាមួយនឹងសហព្រះរាជអាជ្ញាដែលថា ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក គឺជា "ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចរិតពិសេស" យោងតាមអត្ថន័យនៃមាត្រា ៦៦៨(៣) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩។ ហេតុដូច្នេះបទប្បញ្ញត្តិនៃគន្ថីទី ១ (បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩ មិនមានអាទិភាពជាងបទប្បញ្ញត្តិណាមួយនៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ក្នុងករណីដែលមានទំនាស់រវាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩ និងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក នោះទេ។ ហេតុដូច្នេះកម្រិតនៃទណ្ឌកម្មនៅ អ.វ.ត.ក អាចស្ថិតនៅចន្លោះណាមួយរវាង

ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ រហូតដល់ទោសអស់មួយជីវិត ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៣៩ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក។

៣១. យោងតាមសំអាងហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបដិសេធចោលទឡ្ហីករណ៍ទី ២ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់មេធាវីការពារក្តី ត្រង់ចំណុចប្រឆាំងនឹងការផ្តន្ទាទោស។

៣២. សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសក្នុងការផ្តន្ទាទោសដែលមានកម្រិតស្រាលពេក។ យោងតាមការពិចារណារបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងចំណោមកត្តាស្ថានសម្រាលទោសទាំងបួន មានកត្តាស្ថានសម្រាលទោសចំនួនពីរដែលមានអានុភាព“តិចតួច”ប៉ុណ្ណោះ រីឯអានុភាពនៃកត្តាស្ថានសម្រាលទោសទីបី“ត្រូវបានកាត់បន្ថយ” និង “ស្ទើរតែមិនមាន”។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងផ្នែកក្រោយទៀតនៃសាលក្រមរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បែរជាបានរៀបរាប់អំពីកត្តាស្ថានសម្រាលទោសទាំងបួនថា ជាកត្តាដែល “មានសារៈសំខាន់” ទៅវិញដោយមិនមានការពន្យល់អ្វីនោះទេ។

៣៣. ទោះបីជាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានឆន្ទានុសិទ្ធិយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងការកំណត់អំពីទម្ងន់នៃកត្តាស្ថានសម្រាលទោសក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ឥទ្ធិពលដែលកើតចេញពីការប្រើប្រាស់កត្តាស្ថានសម្រាលទោសក្នុងការប្រកាសទោសរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកំហុសអង្គច្បាប់។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ស្ថានសម្រាលទោសទាំងនោះមានឥទ្ធិពលបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។ លើសពីនេះទៀត ស្ថានទម្ងន់ទោស និងស្ថានទម្ងន់ដ៏ពិសេសនៃឧក្រិដ្ឋកម្មបានធ្វើឲ្យបាត់បង់ឥទ្ធិពលនៃស្ថានសម្រាលទោសទាំងនេះ។

៣៤. ទម្ងន់តិចតួចនៃកត្តាស្ថានសម្រាលទោសនៅក្នុងរឿងក្តីបច្ចុប្បន្ននេះ មានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធ្វើការបដិសេធនូវការយល់ឃើញរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា កត្តាស្ថានសម្រាលទោសទាំងនេះមាន“សារៈសំខាន់”“តម្រូវឲ្យមាន”ការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលកំណត់ ដោយមិនបានយោងលើសំអាងផ្លូវច្បាប់ណាមួយនោះ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថែមទាំងមិនបានពិចារណា

លើច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានអនុញ្ញាតឲ្យមានការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ទោះបីជាមានកត្តាស្ថានសម្រាលទោសក៏ដោយ ហេតុដូច្នេះអាចសន្និដ្ឋានបានថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានផ្តល់នូវទម្ងន់ណាមួយទៅលើច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធទាំងនោះទេ។

៣៥. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្តល់ទម្ងន់មិនសមហេតុផលចំពោះស្ថានសម្រាលទោស និងមិនបានផ្តល់ទម្ងន់ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ចំពោះស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្ម និងស្ថានទម្ងន់ទោស ។ ការខកខានរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនេះ គឺជាកំហុសអង្គច្បាប់ដែលនាំឲ្យមោឃៈការប្រកាសទោសនៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ក្នុងករណីនេះអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលត្រូវអន្តរាគមជាចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើការប្រកាសទោសមួយដ៏សមស្រប។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ទទួលយកទឡ្ហីករណ៍ទីមួយនៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

៣៦. ដោយសារតែមិនមានយុត្តិសាស្ត្រប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅតុលាការកម្ពុជានោះ ដូចនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានធ្វើការពិនិត្យទៅលើការប្រកាសទោសរបស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀតដែលដោះស្រាយបញ្ហាអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះ។

៣៧. នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិជាច្រើនបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ពិរុទ្ធជនគឺជាកត្តាចំបងនៅក្នុងការប្រកាសទោស។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់បន្ថែមថា តុលាការ *មិនអចិន្ត្រៃយ៍* ភាគច្រើនបានសម្រេចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតចំពោះរឿងក្តីដែលជនជាប់ចោទបានរំលោភបំពានលើមុខដំណែងដឹកនាំ តាមរយៈការរៀបចំផែនការឬការបញ្ជាឲ្យមានការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ព្រមទាំងរឿងក្តីនានាដែលមានភស្តុតាងបង្ហាញថា ពិរុទ្ធជនរូបនេះធ្វើអំពើឃោរឃៅ ឬបានបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយពេញចិត្ត។ ហេតុដូច្នេះ ដើម្បីធ្វើការប្រកាសទោសឲ្យបានសមស្រប អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងពិចារណាអំពីស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ព្រមទាំងកត្តាស្ថានទម្ងន់ទោសនានា ដូចជា តួនាទីដឹកនាំរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ និងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដោយភាពឃោរឃៅ និងពេញចិត្ត។

៣៨. នៅក្នុងរឿងក្តីបច្ចុប្បន្ននេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែល កាំង ហ្គេក អ៊ាវ បានប្រព្រឹត្ត គឺមាន“លក្ខណៈសាហាវយង់ឃ្នង និងគួរឲ្យព្រឺខ្លាច” ដោយផ្អែកតាមចំនួនជនរងគ្រោះដែលត្រូវបានសម្លាប់មិនតិចជាង ១២.២៧២ នាក់ ព្រមទាំងការធ្វើទារុណកម្មជាប្រព័ន្ធ និងស្ថានភាពអាក្រក់ទូទៅដែលជនរងគ្រោះទទួលរងថែមទៀតផង។ ចំនួនអ្នកស្លាប់យ៉ាងច្រើនដែល កាំង ហ្គេក អ៊ាវ ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ រួមជាមួយនិងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងរយៈពេលដ៏វែង (លើសពី បីឆ្នាំ) គឺពិតជាធ្វើឲ្យសំណុំរឿងនេះ ជាសំណុំរឿងមួយដែលមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរជាងគេបំផុតនៅចំពោះមុខតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនានា។

៣៩. ពាក់ព័ន្ធនឹងកត្តាស្ថានទម្ងន់ទោស កាំង ហ្គេកអ៊ាវ មានតួនាទីជាមេដឹកនាំធំជាងគេនៅមន្ទីរ ស ២១ ហើយជនជាប់ចោទបានបំពានតួនាទីរបស់ខ្លួន ដោយបានបង្ហាត់បង្រៀន បញ្ជា និងគ្រប់គ្រងទៅលើបុគ្គលិកក្នុងការធ្វើទារុណកម្មជាប្រព័ន្ធ និងការសម្លាប់អ្នកជាប់ឃុំឃាំងដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាសត្រូវរបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដោយបង្ហាញពី“ការខិតខំប្រឹងប្រែងបំពេញភារកិច្ចដើម្បីធ្វើឲ្យមន្ទីរ ស ២១ ដំណើរការទៅបានយ៉ាងរលូន”។ ជាការពិតដែលថា កាំង ហ្គេកអ៊ាវ មិនមែនជាជនកំពូលនៅក្នុងខ្សែសង្វាក់បញ្ជានៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មិនអាចធ្វើជាយុត្តិកម្មសម្រាប់ការផ្តន្ទាទោសស្រាលជាងនោះទេ។ ជាការពិត ពុំមានវិធានណាមួយដែលតម្រូវឲ្យផ្តន្ទាទោសខ្ពស់បំផុតចំពោះចារីដែលជាជនកំពូលនៃខ្សែសង្វាក់បញ្ជានោះទេ។ ការផ្តន្ទាទោស កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ត្រូវតែមានលក្ខណៈសមស្របទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលខ្លួនគាត់បានប្រព្រឹត្តដោយមិនគិត ថាតើមានមេដឹកនាំខ្ពស់ជាងជនជាប់ចោទបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរជាង ដែរ ឬយ៉ាងណា នោះទេ។

៤០ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា តួនាទីដឹកនាំរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ និងការពេញចិត្តយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយ គឺស្ថានទម្ងន់ទោសដែលផ្តល់ទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រកាសទោសលើជនជាប់ចោទ។

៤១. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ដោយសារស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ការដាក់ទោសដែលសមនឹងទទួល និងការធ្វើឲ្យរាងចាល គឺជាគោលបំណងសំខាន់នៅក្នុងរឿងក្តីនេះ។

ការដាក់ទណ្ឌកម្មត្រូវតែមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើង និងរារាំងមិនឲ្យឧក្រិដ្ឋកម្មដូចគ្នានេះកើតឡើងម្តងទៀត។ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែល កាំង ហ្កេកអ៊ាវ បានប្រព្រឹត្តក្នុងរឿងក្តីនេះ គឺពិតជាឧក្រិដ្ឋកម្មមួយនៅក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏អាក្រក់បំផុតនៅក្នុងកំណត់ត្រាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់មនុស្សជាតិ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះសមនឹងទទួលនូវទណ្ឌកម្មធ្ងន់ធ្ងរបំផុត ដើម្បីជាការឆ្លើយតបប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងគ្រប់គ្រាន់ចំពោះអំពើសាហាវឃោរឃៅដែលឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះបង្កឡើងទៅលើជនរងគ្រោះ ក្រុមគ្រួសារ និងសាច់ញាតិ ក៏ដូចជាប្រជាជនកម្ពុជា និងមនុស្សជាតិទាំងមូល។

៤២. សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនបានបំផ្លើសឡើយ នៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានសំដៅទៅលើមន្ទីរ ស ២១ ថា ជា"ទីកន្លែងសម្លាប់មនុស្សដ៏ធំដោយមានការរៀបចំ"។ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ បានបញ្ជា និងបានប្រតិបត្តិការទីកន្លែងសម្លាប់មនុស្សនេះអស់រយៈពេលជាងបីឆ្នាំ។ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្លាប់មនុស្សមិនតិចជាង ១២.២៧២ នាក់ ដោយគ្មានធម៌មេត្តា ដែលក្នុងនោះរួមមានស្ត្រី និងកុមារផងដែរ។

៤៣. ទោះបីជាឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយបានកើតឡើងជាង ៣០ ឆ្នាំហើយក៏ដោយ ក៏ការកន្លងផុតដ៏យូរនេះមិនអាចសម្រាលភាពចាំបាច់ក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មធ្ងន់ធ្ងរបាននោះទេ។ ការឈឺចាប់របស់ជនរងគ្រោះ ព្រមទាំងក្រុមគ្រួសារ និងសាច់ញាតិ គឺមិនត្រឹមតែជារឿងអតីតកាលប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែការឈឺចាប់អស់ទាំងនេះបានបន្ត និងនៅតែបន្តរហូតអស់មួយជីវិត។ ឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ គឺជាបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់មនុស្សជាតិទាំងមូលនិងជាពិសេសសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ដែលបង្កឲ្យមានការឈឺចាប់ដែលមិនអាចព្យាបាលជាសះស្បើយបាន។ ប្រជាជនកម្ពុជានៅតែប្រឈមមុខជាមួយបញ្ហាដែលមិនធ្លាប់ជួបប្រទះ ក្នុងការធ្វើឲ្យធូរស្បើយពីសោកនាដកម្មដែលបណ្តាលមកពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែល កាំង ហ្កេកអ៊ាវ បានប្រព្រឹត្ត។

៤៤. យោងតាមសំអាងហេតុទាំងនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចថា ការប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល ៣៥(សាមសិបប្រាំ)ឆ្នាំ ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យបាន

សមរម្យទៅនឹងស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្ម និងស្ថានភាពបុគ្គលរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ឡើយ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពិតជាមានកំហុសក្នុងការប្រកាសទោសដែលមានលក្ខណៈមិនគ្រប់គ្រាន់យ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត។ ដូច្នេះអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចប្រកាសទោសដាក់ពន្ធនាគារ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ អស់មួយជីវិត។

៤៥. ការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌ គឺជានីតិវិធីដាច់ដោយឡែកមួយនៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តទោសពន្ធនាគារ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចថា ភាពកង្វះបទប្បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌនៅក្នុងឯកសារផ្លូវច្បាប់នានារបស់ អ.វ.ត.ក បង្ហាញឱ្យឃើញថា បញ្ហានេះគួរត្រូវបានដោះស្រាយទៅតាមនីតិវិធីក្នុងស្រុកជាធរមាន នាពេលដែលការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌនេះ ត្រូវបានលើកមកពិចារណា។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចថា ខ្លួនមិនមានសមត្ថកិច្ចសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ក្នុងការទទួលបានការដោះលែងដោយមានលក្ខខណ្ឌនោះទេ។

៤៦. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា ការកាត់បន្ថយទោសចំនួន ៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ និងការគិតបញ្ចូលរយៈពេលដែលបានជាប់ឃុំក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការយោធាកម្ពុជា គឺជាការផ្តល់សំណងសមរម្យចំពោះការរំលោភលើសិទ្ធិរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ដោយសារការឃុំខ្លួនខុសច្បាប់នីតិវិធីដោយតុលាការយោធាកម្ពុជាចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ រហូតដល់ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧។

៤៧. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ច្បាប់ដែលអាចយកមកអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក រួមទាំងយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញថា ការរំលោភសិទ្ធិរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ គួរត្រូវបានទូទាត់សងដោយ អ.វ.ត.ក ឡើយ នៅពេលដែលពុំមានភស្តុតាងបង្ហាញថា អ.វ.ត.ក ជាអ្នករំលោភកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះការរំលោភសិទ្ធទាំងនោះ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសក្នុងការបកស្រាយយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធត្រង់ចំណុចដែលមានខ្លឹមសារថា ការរំលោភបំពានទៅលើសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទដែលបានកើតឡើងមុនការបង្កើតឱ្យមាន អ.វ.ត.ក គប្បីត្រូវទទួលបានការទូទាត់ពី

អ.វ.ត.ក ទោះបីជាមិនមែនជាការរំលោភបំពានរបស់ អ.វ.ត.ក និងទោះបីជាមិនមានការរំលោភលើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក៏ដោយ។ ដោយពុំមានស្ថានភាពទាំងពីរនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងគួរតែបានបដិសេធសំណើសុំសំណងរបស់ជនជាប់ចោទ។

៤៨. យោងតាមហេតុផលដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា នេះមិនមែនជាករណីដែល អ.វ.ត.ក គប្បីសម្រេចផ្តល់សំណងចំពោះការរំលោភសិទ្ធិរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវឡើយ។ ប៉ុន្តែចៅក្រម Klonowiecka-Milart និងចៅក្រម Jayasinghe មានមតិជំទាស់ចំពោះការយល់ឃើញនេះ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសអង្គច្បាប់ដែលនាំឲ្យមោឃៈការប្រកាសទោសក្នុងការសម្រេចកាត់បន្ថយរយៈពេលផ្តន្ទាទោសចំនួន ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងការគិតបញ្ចូលនូវរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ រហូតដល់ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ ដែលជាការផ្តល់សំណងសមស្របចំពោះការរំលោភសិទ្ធិ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ នោះ។ ចំពោះការយល់ឃើញនេះ ចៅក្រម Klonowiecka-Milart និងចៅក្រម Jayasinghe ក៏មានមតិជំទាស់ដែរ។

៤៩. ចៅក្រម Klonowiecka-Milart និងចៅក្រម Jayasinghe បានជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមមតិភាគច្រើនដែលសម្រេចមិនផ្តល់សំណង កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ដោយសារហេតុផលដូចខាងក្រោម។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានយុត្តិធម៌ និងសមធម៌នៅគ្រប់កាលៈទេសៈទាំងអស់ អ.វ.ត.ក ដែលជាតុលាការចម្រុះពិសេស គប្បីទទួលខុសត្រូវចំពោះការឃុំខ្លួនមុនអង្គសេចក្តីហួសរយៈពេលកំណត់ដោយតុលាការជាតិ។ នៅក្នុងរឿងក្តីនេះ កាលៈទេសៈទាំងនេះមានដូចតទៅ: ទីមួយ ដោយហេតុថា អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុង“រចនាសម្ព័ន្ធតុលាការកម្ពុជាដែលមានស្រាប់” ដូច្នេះ អ.វ.ត.ក ត្រូវបានបញ្ចូលយ៉ាងពេញលេញទៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជា។ ទីពីរ មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងខ្លាំងរវាងរឿងក្តីប្រឆាំងនឹង កាំង ហ្កេកអ៊ាវ នៅ អ.វ.ត.ក និងបទចោទនៅចំពោះមុខតុលាការយោធាកម្ពុជា។ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះចៅក្រម Klonowiecka-Milart និងចៅក្រម Jayasinghe កត់សម្គាល់ថា តុលាការយោធាបានឃុំខ្លួន កាំង ហ្កេកអ៊ាវ អស់រយៈពេល ៨ ឆ្នាំ ដែលនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ ពុំបានធ្វើការស៊ើបអង្កេតឲ្យបានស៊ីជម្រៅ មុននឹងផ្ទេរជនជាប់ចោទមក អ.វ.ត.ក ភ្លាមៗ បន្ទាប់ពី

អ.វ.ត.ក ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមអំណាចរដ្ឋរបស់កម្ពុជា។ ទីបី ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការដកហូតសិទ្ធិសេរីភាពជនជាប់ចោទ មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរយោងតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។ អ.វ.ត.ក ផ្តល់នូវសំណងដែលមានលក្ខណៈជាការស្តារស្ថានភាពដើមប៉ុណ្ណោះ។ ទីបួន ហេតុដូច្នេះ ចៅក្រម Klonowiecka-Milart និងចៅក្រម Jayasinghe នឹងផ្តល់សំណងដល់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ដោយកាត់បន្ថយការប្រកាសទោសពីដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតមកត្រឹមការដាក់ពន្ធនាគារមានរយៈពេលកំណត់ ៣០ ឆ្នាំវិញ។

៥០. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ឃើញថា កាំង ហ្កេកអ៊ាវ មានសិទ្ធិទទួលបានការគិតបញ្ចូលថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទាំងស្រុង ដែលស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់តុលាការយោធាកម្ពុជា ចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ រហូតដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ និងនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចរបស់ អ.វ.ត.ក ចាប់ពីថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ រហូតដល់ពេលសាលក្រមនេះចូលជាស្ថាពរ។ យោងតាមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចំពោះរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនដំបូងនៅក្រោមសមត្ថ-កិច្ចរបស់តុលាការយោធាកម្ពុជា ត្រូវបានផ្តល់ឲ្យជនជាប់ចោទជាផ្នែកមួយនៃការទូទាត់សំណងសម្រាប់ការឃុំខ្លួនខុសច្បាប់ រីឯរយៈពេលនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នបន្ទាប់ដែលស្ថិតក្រោមសមត្ថកិច្ច អ.វ.ត.ក ត្រូវបានគិតបញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃទោស ដោយផ្អែកតាមសិទ្ធិដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៥០៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៧។ ដោយហេតុថា ការគិតបញ្ចូលថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេលបន្ទាប់មិនមានបញ្ហាចោទនោះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា គប្បីឲ្យមានការពិចារណាអំពីការគិតបញ្ចូលថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់រយៈពេលដំបូង។

៥១. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ស្របជាមួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា ការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយដែលតុលាការយោធាកម្ពុជាបានយកមកធ្វើជាសំអាងដើម្បីឃុំខ្លួន កាំង ហ្កេកអ៊ាវ គឺ“មានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នាយ៉ាងខ្លាំង” ទៅនឹងការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ ដោយពិចារណាលើច្បាប់ និងការអនុវត្តកម្រិតជាតិ និងអន្តរជាតិ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសម្រេចជាឯកច្ឆន្ទថា កាំង ហ្កេកអ៊ាវ មានសិទ្ធិទទួលបានការគិតបញ្ចូលថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទាំងស្រុង ពោលគឺ ចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ មក។

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សម្រេចអនុវត្តការគិតបញ្ចូលទៅក្នុងថិរវេលានៃការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតចំពោះ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ដោយយល់ឃើញថា កាំង ហ្គេកអ៊ាវ បានទទួលរងទោសរបស់ខ្លួនអស់រយៈពេល ១២ ឆ្នាំ និង ២៦៩ ថ្ងៃរួចហើយដែលជារយៈពេលជននេះស្ថិតក្នុងការឃុំខ្លួនជាបណ្តោះអាសន្នចាប់ពី ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ដល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២។

ខ. ភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

៥២. អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម ១ ក្រុម ២ និងក្រុម ៣ សរុបចំនួន ២២ នាក់ បានប្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការបដិសេធពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

៥៣. ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានអះអាងថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានអនុម័តតាមទំនើងចិត្តនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃចំណងពិសេសនៃក្តីស្រលាញ់ ឬការរស់នៅក្នុងបន្ទុកជាមួយជនរងគ្រោះផ្ទាល់ នៅក្នុងការសម្រេចអំពីភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ជនរងគ្រោះមិនផ្ទាល់។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃចំណងពិសេសនៃក្តីស្រឡាញ់ ឬការរស់នៅក្នុងបន្ទុកដែលជាប់ទាក់ទងរវាងអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាមួយនឹងជនរងគ្រោះផ្ទាល់ គឺគ្របដណ្តប់ទៅលើសារៈសំខាន់នៃទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ខ្លួនទៅវិញទៅមក ហើយការបំផ្លាញទំនាក់ទំនងនេះនាំឲ្យមានព្យសនកម្មដែលប៉ះពាល់ដល់ជនរងគ្រោះមិនផ្ទាល់។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះអនុវត្តចំពោះបុគ្គលគ្រប់រូបដែលបានអះអាងថា ខ្លួនជាជនរងគ្រោះមិនផ្ទាល់ ទោះបីជាសមាជិកគ្រួសារក្តី ឬមិនមែនជាសមាជិកគ្រួសារក្តី ដោយហេតុថា ប្រសិនបើមិនមានចំណងទាក់ទងពីមុន ដែលចងភ្ជាប់ម្ចាស់បណ្តឹងទាមទារសំណងតាមផ្លូវមនោសញ្ចេតនា ញាតិលោហិត ឬសេដ្ឋកិច្ច ជាមួយនឹងជនរងគ្រោះផ្ទាល់ទេនោះ ព្យសនកម្មដែលបណ្តាលមកពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះ មិនអាចកើតមានចំពោះម្ចាស់បណ្តឹងទាំងនេះបានទេ។ ទោះបីជាពាក្យពេចន៍បែបនេះអាចត្រូវបានបង្ហាញជាលើកដំបូងនៅក្នុងសាលក្រមនេះក៏ដោយ ក៏លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលបាន

បញ្ជាក់ក្នុងសាលក្រមនេះ គឺជាប់ទាក់ទងទៅនឹងសញ្ញាណនៃព្យសនកម្មនៅក្នុងអត្ថន័យនៃមាត្រា ១៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៧ ដែលអាចអនុវត្តចំពោះជនរងគ្រោះមិនផ្ទាល់បាន។ ហេតុដូច្នេះ ការប្រើប្រាស់លក្ខខណ្ឌតម្រូវនេះ គឺត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ និងអាចយល់ដឹងជាមុនបាន ដូចគ្នាទៅនឹងលក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យបង្ហាញព្យសនកម្ម ដែលត្រូវតែអាចយល់ដឹងជាមុនបានចំពោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់។ អាស្រ័យហេតុនេះ បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលលើកឡើងពីកំហុសអង្គច្បាប់ និងកង្វះភាពអាចយល់ដឹងជាមុន ត្រូវបដិសេធចោលទាក់ទងទៅនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ។

៥៤. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់ឃើញថា ចំណងពិសេសនៃក្តីស្រឡាញ់ និងការរស់នៅក្នុងបន្ទុកគឺជាឥទ្ធិពលដែលមានជាធម្មតានៅក្នុងចំណោមសមាជិកគ្រួសារជិតស្និទ្ធបំផុត។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការធ្វើឱ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទារុណកម្ម និងការសម្លាប់ជាយថាហេតុនូវសមាជិកគ្រួសារណាម្នាក់ អាចនាំឱ្យមានការឈឺចាប់ ប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត និងប្រភេទនៃព្យសនកម្មដទៃទៀតដែលកើតឡើងចំពោះសមាជិកគ្រួសារជិតស្និទ្ធបំផុត ដូចជា ការបាត់បង់ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុជាដើម។ សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះមានការគាំទ្រដោយភស្តុតាងដែលមាននៅក្នុងរឿងក្តីនេះ ដោយសុភវិនិច្ឆ័យ និងដោយការយល់ឃើញដែលមានភស្តុតាងជាសំអាង អនុលោមតាមអនុសញ្ញាអាមេរិកស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។ ហេតុដូច្នេះ គឺជាការត្រឹមត្រូវ ឬសមហេតុផលក្នុងការមិនដាក់បន្ទុកទៅលើគ្រួសារសាច់ញាតិផ្ទាល់ឱ្យបង្ហាញភស្តុតាងអំពីព្យសនកម្ម នៅពេលដែលនិយមន័យនៃគ្រួសារសាច់ញាតិផ្ទាល់ត្រូវបានកំណត់ច្បាស់លាស់ ហើយភាគីនានាត្រូវបានជ្រួតជ្រាបពីនិយមន័យនេះរួចហើយ។

៥៥. ទាក់ទងទៅនឹងវិសាលភាពនៃការសន្មតទុកជាមុនអំពីព្យសនកម្ម ជាការសមហេតុសមផលក្នុងការកំណត់និយមន័យនៃគ្រួសារសាច់ញាតិផ្ទាល់ ដោយគិតអំពីប្រភេទព្យសនកម្មដែលទាមទារនៅក្នុងបរិបទនៃចំណងគ្រួសារក្នុងសង្គមកម្ពុជា។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកជំនាញមួយរូបដែលបានចាត់តាំងដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ជាទូទៅ គ្រួសារក្នុងសង្គមកម្ពុជារស់នៅជិតស្និទ្ធនឹងគ្នា និងពឹងអាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក ដែលជាទូទៅបង្កើតបានជាចំណងទាក់ទងដ៏រឹងមាំបែបនេះ។

គ្រួសារមិនមែនរាប់បញ្ចូលត្រឹមតែប្ដីប្រពន្ធ និងកូនប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែរាប់បញ្ចូលទាំង“សមាជិកផ្សេងទៀតដែរ ដូចជា ឪពុកម្ដាយចាស់ជរា” ឬ “បងប្អូនបង្កើត និងក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេ” ឬ “ជីដូនជីតា បងប្អូនជីដូនមួយ និងមីងមា”។ ក្នុងកាលៈទេសៈភាគច្រើន មនុស្សដែលមានវ័យចាស់ជាងត្រូវធ្វើជាគំរូនៅក្នុងជីវិតរស់នៅសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។ ហេតុដូច្នេះ កត្តាទាំងនេះបង្កើតបានជាចំណងពិសេស និងភាពជិតស្និទ្ធបំផុត។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានទទួលយកសញ្ញាណដ៏ទូលំទូលាយស្ដីពីសមាជិកគ្រួសារសាច់ញាតិផ្ទាល់*ទៅតាមព្រឹត្តិហេតុ* ប៉ុន្តែក្រោយមកយល់ឃើញថា “នៅក្នុងករណីលើកលែងតែប៉ុណ្ណោះ” សមាជិកគ្រួសារដែលមិនមែនជាសាច់ញាតិផ្ទាល់ត្រូវបានចាត់ទុកថា មាន “ចំណងពិសេសនៃក្ដីស្រលាញ់ ឬជាអ្នករស់នៅក្នុងបន្ទុក”ជាមួយជនរងគ្រោះផ្ទាល់។ ដោយហេតុថា សេចក្ដីសន្និដ្ឋាននេះបានកំណត់និយមន័យនៃវិសាលភាពការសន្មតទុកជាមុនក្នុងន័យចង្អៀតជាងវិសាលភាពដែលបានបញ្ជាក់អះអាងក្នុងសក្ខីកម្មរបស់អ្នកជំនាញដែលបានចាត់តាំងនោះ ដូច្នេះសេចក្ដីសន្និដ្ឋាននេះមិនបានរំលោភសិទ្ធិរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះទេ ដោយហេតុថា ការបង្កើតការសន្មតទុកជាមុននេះគឺផ្អែកលើឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ មិនមែនផ្អែកលើសិទ្ធិរបស់ភាគីដើម្បីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការសន្មតទុកជាមុននេះទេ។

៥៦. ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះដែរ ការដែលមិនបានជូនដំណឹងជាមុននោះ មិនធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះទេ ដោយហេតុថា ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមានបន្ទុកក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងអំពីព្យសនកម្ម។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងពិចារណា ថាតើអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសផ្នែកអង្គហេតុ ដែរ ឬយ៉ាងណា ក្នុងការសម្រេចអំពីលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់នៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ។

៥៧. ពាក់ព័ន្ធនឹងសេចក្ដីអះអាងជាវិជ្ជមានដែលថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានកំហុសក្នុងការទទួលយកប្រព័ន្ធនៃការពិនិត្យឡើងវិញពីរដំណាក់កាល ទៅលើភាពទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលរំឭកឡើងវិញថា វិធាន ១០០(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលមានអត្ថន័យដូចគ្នាទៅនឹងមាត្រា ៣៥៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៧ បានចែងយ៉ាងច្បាស់ថា៖“នៅក្នុងសាលក្រមតែមួយជាមួយរឿងព្រហ្មទណ្ឌ តុលាការ[សាលាដំបូង]សម្រេចអំពី

ផលប្រយោជន៍ផ្នែករដ្ឋប្បវេណី។ តុលាការវិនិច្ឆ័យអំពីភាពអាចទទួលយកបាននៃការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយសម្រេចអំពីពាក្យប្ដឹងរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅលើជនជាប់ចោទ និងលើអ្នកទទួលខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណី"។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ តាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ក្នុងការសម្រេចអំពីលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់នៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ជនរងគ្រោះ នៅក្នុងសាលក្រមរបស់ខ្លួនបាន។

៥៨. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ខ្លឹមសារច្បាស់លាស់នៃមាត្រា ៣៥៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០០៧ និងវិធាន ១០០(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មានភាពគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ជាពត៌មានដល់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីថា ពាក្យសុំរបស់ខ្លួននឹងត្រូវបានវាយតម្លៃសាជាថ្មីនៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ជាងនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិតជាបានផ្ដល់នូវសញ្ញាយ៉ាងទូលំទូលាយចំពោះដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅក្នុងសវនាការបឋម និងក្នុងអំឡុងពេលសវនាការលើអង្គសេចក្ដីថា ការវាយតម្លៃជាបឋមដោយផ្អែកលើសេចក្ដីបញ្ជាក់ដំបូងរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង លើភាពអាចទទួលយកបានជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះមិនទាន់ចាត់ទុកជាស្ថាពរនៅឡើយទេ។ អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបានប្រព្រឹត្តកំហុសអង្គច្បាប់ឡើយ ក្នុងការវាយតម្លៃនៅក្នុងសាលក្រមរបស់ខ្លួនអំពី ថាតើភាពរងគ្រោះពិតប្រាកដ ត្រូវបានលើកបង្ហាញយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ នៅក្នុងដំណាក់កាលសម្រេចអំពីសំណង ដែរ ឬយ៉ាងណា។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសន្និដ្ឋានបន្ថែមទៀតថា ទោះបីមានភាពមិនច្បាស់លាស់កើតឡើងចំពោះតួនាទីរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅពេលចាប់ផ្ដើមសវនាការក៏ដោយ ក៏ចំណុចនេះ មិនចាត់ទុកជាបុរេវិនិច្ឆ័យចំពោះម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងការចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការនោះដែរ។

៥៩. បើទោះជាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានកំហុសអង្គច្បាប់ក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់ឃើញថា ហាក់បីដូចជាមានការយល់ច្រឡំជាសារវន្តរវាងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទាក់ទងទៅនឹងលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់នៃពាក្យសុំ និងអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់នៃការពិនិត្យជាបឋមលើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ អង្គជំនុំជម្រះ

តុលាការកំពូលក៏ទទួលស្គាល់ផងដែរថា ដំណើរការទទួលស្គាល់ និងការបដិសេធឋានៈរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពិតជាអាចបណ្តាលឲ្យមានការប៉ះពាល់ដល់ផ្លូវចិត្ត និងការខកចិត្តដោយសារការចូលរួមដោយឥតប្រយោជន៍នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីកន្លងមក។ ក្រោយពីបានពិចារណាអំពីចរិតលក្ខណៈថ្មីនៃក្របខ័ណ្ឌដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក និងភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលអាចមើលឃើញទាក់ទិនទៅនឹងការរៀបចំជាក់លាក់អំពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលទទួលស្គាល់នូវលទ្ធភាពដែលអាចកើតមានឡើងថា អាចមានម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយចំនួន មានការយល់ច្រឡំចំពោះបញ្ហា ថាតើនៅតែមានការទាមទារឲ្យពួកគាត់ដាក់ភស្តុតាងបន្ថែមទៀត ដែរ ឬយ៉ាងណា។ ហេតុដូច្នេះដើម្បីទូទាត់ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនូវឱកាសដែលខ្លួនបានបាត់បង់កន្លងមក អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចទទួលយកសំណើរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការសុំដាក់ភស្តុតាងបន្ថែម ដោយមិនចាំបាច់ពិចារណា ថាតើភស្តុតាងទាំងនេះបានដាក់រួចហើយនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែរ ឬយ៉ាងណា នោះឡើយ។

៦០. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា ម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីខាងក្រោមនេះ ពិតជាបានបង្ហាញភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន ហេតុនេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០១ បន្ថែមលើដើមបណ្តឹងរដ្ឋវេណីដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចទទួលស្គាល់នៅក្នុងសាលក្រមរបស់ខ្លួន គឺ៖

- លី ហ៊ា ហៅ អ៊ា ហ៊ារ (E2/61)
- ហ៊ឹម មុំ (E2/62)
- JAMES Jeffrey, ROTHSCHILD Joshua (E2/86 និង E2/88)
- ឆាយ កន ហៅ លៀង កន (E2/35)
- ហុង សាវ៉ាត (E2/83)

- ភោគ ខន (E2/33)

- ម៉ន សុផា (E2/82)

- ឈឹម ស៊ីថា (E2/22)

- ណាំ ម៉ុន (E2/32)។

៦១. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល សម្រេចបដិសេធពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀត ដោយហេតុថា មិនអាចទទួលយកបាន។

៦២. ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ ជុំ ស៊ីវ៉ាត (**D25/6**) អង្គជំនុំជម្រះតុលា-ការកំពូលទទួលស្គាល់ថា ពិតជាមានការភ្លេចបញ្ចូលឈ្មោះអ្នកស្រី គឹម សុវណ្ណារី និងកូនរបស់គាត់នៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះជនរងគ្រោះ ក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលនេះគឺ ជាកំហុសសម្ភារៈ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលធ្វើការកែតម្រូវកំហុសនេះដោយខ្លួនឯងក្នុងការដាក់បញ្ចូលឈ្មោះអ្នកស្រី គឹម សុវណ្ណារី និងកូនរបស់គាត់ទៅក្នុងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ។

ច. សំណងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

៦៣. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចទៅលើសំណើសុំសំណងដែលមានដូចជា៖ (ក) យល់ព្រមបញ្ចូលឈ្មោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅក្នុងសាលក្រម និង (ខ) ចងក្រង និងផ្សព្វផ្សាយពាក្យសម្តីសុំអភ័យទោស និងពាក្យសម្តីទទួលស្គាល់ការទទួលខុសត្រូវទាំងអស់ដែល កាំង ហ្កេកអ៊ាវ បានធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ។ សំណើសុំសំណងដទៃទៀតរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានបដិសេធដោយសំអាងថា សំណើសុំទាំងនោះខ្វះភាពជាក់លាក់ ឬហួសពីវិសាលភាពនៃសំណងដែលមាននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។

៦៤. ទោះបីជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម១ មិនបានប្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើបញ្ហាសំណងក៏ដោយ ក៏ក្រុមនេះបានស្នើថា នៅក្នុងស្ថានភាពដែលទឡ្ហីករណ៍នៃបណ្តឹងសាទុក្ខអំពីសំណងដែលបានដាក់ដោយម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម ២ និងក្រុម ៣ ត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចទទួលយកនោះ នោះផលប្រយោជន៍ដែលបានពីសំណងទាំងនេះ ក៏នឹងមានវិសាលភាពផងដែរ ដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងក្រុម ១។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម ២ បានលើកឡើងពីទឡ្ហីករណ៍យ៉ាងទូលំទូលាយអំពីសំណង ហើយបានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលច្រានចោលនូវការបដិសេធរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ទៅលើសំណើសុំសំណងរបស់ខ្លួនចំនួន ៩ ចំណុច និងបានស្នើសុំឱ្យសម្រេចផ្តល់សំណងទាំងអស់នេះវិញ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម ៣ ក៏ស្នើសុំផងដែរដល់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលឱ្យសម្រេចផ្តល់សំណងទៅតាមសំណើដើមដែលខ្លួនបានដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយត្រូវបានបដិសេធនៅក្នុងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

៦៥. ជាបឋម អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងលើកបង្ហាញនូវក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសំណងនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ ទោះបីជាម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានពឹងផ្អែកលើសំអាងផ្លូវច្បាប់អន្តរជាតិខុសៗគ្នាជាច្រើនសម្រាប់ជាប្រភពក្នុងការរៀបចំវិធីសាស្រ្ត ដែលមានលក្ខណៈបត់-បែនស្តីពីសំណងក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលសង្កត់ធ្ងន់ថា អ.វ.ត.ក ត្រូវបានបង្កើតឡើងជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ពិសេស ហើយមានតែសទិសភាព និងការណែនាំដែលមានកំរិតប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចទាញយកពីក្របខណ្ឌដាច់ដោយឡែកទាំងនោះបាន។ ទោះបីជាមានការលើកឡើងដ៏ត្រឹមត្រូវថា ប្រទេសកម្ពុជាជារដ្ឋភាគីមួយនៃលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិជាច្រើន ដែលបានចែងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនរង-គ្រោះក្នុងការទទួលបាននូវដំណោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក៏ដោយ ក៏ អ.វ.ត.ក មិនមានអំណាចក្នុងការវាយតម្លៃពីការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចជាអន្តរជាតិរបស់ប្រទេសកម្ពុជានេះដែរ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក៏បានយល់ឃើញផងដែរថា ខ្លួនពុំមានយុត្តាធិការក្នុងការសម្រេចផ្តល់សំណងទៅតាមសំណើសុំទាំងឡាយណា ដែលតម្រូវឱ្យមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មរបស់អាជ្ញាធរកម្ពុជា សម្រាប់អនុវត្តវិធានការនានាក្នុងការផ្តល់សំណងឡើយ ដែលទោះជាកាតព្វកិច្ចដែលមានកំណត់ច្បាស់លាស់ក្តី

ឬគ្រាន់តែជាភាពចាំបាច់ក្តី។ អ.វ.ត.ក ក៏ពុំមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចផ្តល់សំណង នេះផងដែរ។

៦៦. អាស្រ័យហេតុនេះ ទោះបីជា អ.វ.ត.ក ពិតជាមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការផ្តល់សំណងក៏ដោយ ក៏សមត្ថកិច្ច នេះត្រូវតែបកស្រាយទៅតាមអាណត្តិការងារ និងគោលបំណងក្នុងន័យចង្អៀត។ វិធាន ២៣ នៃវិធាន ផ្ទៃក្នុងចែងថា "សំណងកំហិតត្រឹមតែសំណង ជា"សមូហភាព និងផ្លូវចិត្ត""។ ពាក្យថា "ផ្លូវចិត្ត" បង្ហាញពីគោលដៅនៃព្យសនកម្មផ្លូវចិត្តដែលអាចជួសជុលបានហើយពុំមែនជាសម្ភារៈទេ ចំណែកឯ ពាក្យថា "សមូហភាព" គឺ មិនរាប់បញ្ចូលនូវសំណងជាបុគ្គលទេ បើទោះបីពាក់ព័ន្ធ ឬមិនពាក់ព័ន្ធ នឹងស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុក៏ដោយ និងពាក្យ "សមូហភាព"នេះក៏សំដៅទៅលើវិធានការទាំងឡាយណា ដែលជាប្រយោជន៍ដល់ជនរងគ្រោះដែលមានចំនួនកាន់តែច្រើន តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។

៦៧. កត្តាគន្លឹះមួយទៀតទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់សំណងនៅ អ.វ.ត.ក គឺថាការផ្តល់សំណងដែលជា កាតព្វកិច្ចផ្ទាល់មុខរបស់ពិរុទ្ធជន។ រឿងក្តីបច្ចុប្បន្ននេះពាក់ព័ន្ធនឹងពិរុទ្ធជនដែលត្រូវបានរកឃើញថា ជាជនក្រីក្រ។ គឺជាចំណុចសំខាន់ដំបូងបំផុតក្នុងការកម្រិតអំពីសំណងបែបនេះ ដើម្បីឲ្យការអនុវត្ត សំណងអាចធ្វើបានយ៉ាងពិតប្រាកដ ដើម្បីបញ្ចៀសនូវការចេញសេចក្តីបង្គាប់ទាំងឡាយណាដែលមិន អាចយកទៅអនុវត្តបាន និងដែលនាំឲ្យជនរងគ្រោះមានការភ័ន្តច្រឡំ និងខកចិត្ត។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំ ជម្រះតុលាការកំពូលនឹងមិនទទួលយកនូវសំណើណា ដែលពឹងផ្អែកលើហិរញ្ញវត្ថុរបស់ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ក្នុងការអនុវត្តសំណងនោះឡើយ។

៦៨. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា សំណើមួយចំនួនត្រូវបានបដិសេធចោល ដោយហេតុថា ការសម្រេចទទួលយកសំណើទាំងនេះ មានអត្ថន័យជាសេចក្តីបង្គាប់ចំពោះរដ្ឋរបស់កម្ពុជា។ នេះជា ករណីមួយដែលអាចកើតឡើង ឧទាហរណ៍ ដូចជាករណីដែលស្នើសុំឲ្យមានការសុំអភ័យទោសពីរដ្ឋ ការរៀបចំឲ្យមានការថែទាំសុខភាព ការបង្កើតឲ្យមានថ្ងៃរំលឹកវិញ្ញាណក្ខន្ធថ្នាក់ជាតិ និងយកឈ្មោះ ជនរងគ្រោះដាក់ជាឈ្មោះអគារសាធារណៈ ជាដើម។ រីឯសំណើដទៃទៀតត្រូវបានបដិសេធចោល ដោយហេតុថា ពុំមានមធ្យោបាយហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ធានាការអនុវត្តតាមសំណើទាំងនោះ។ ករណីនេះ នឹងអាចកើតឡើង ឧទាហរណ៍ ដូចជា សំណើសុំឲ្យសាងសង់បូជនីយដ្ឋាន និងដំណើរទស្សនកិច្ចដោយ

ឥតគិតថ្លៃរបស់ជនរងគ្រោះទៅកាន់ទីបូជនីយដ្ឋានទាំងនោះ។ សំណើដែលសុំឲ្យតុលាការបង្គាប់ឲ្យកាំង ហ្កេកអ៊ាវ សរសេរលិខិតទៅរដ្ឋាភិបាល ក៏ជាសំណើដែលត្រូវបានបដិសេធចោលដែរ ដោយហេតុថា ជាសំណើដែលមិនអាចអនុវត្តបាន។ ចំពោះសំណើដែលទាក់ទិននឹងការផ្សព្វផ្សាយសម្ភារៈ និងឯកសារនានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលកត់សម្គាល់ឃើញថា កិច្ចការទាំងនោះស្ថិតក្នុងអាណត្តិរបស់ផ្នែកកិច្ចការសាធារណៈ និងអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះនៃ អ.វ.ត.ក រួចហើយ។

ឆ. ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី

៦៩. អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល អានបន្តនូវផ្នែកសម្រេចសេចក្តីរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។ ផ្នែកសម្រេចសេចក្តីដែលភ្ជាប់នៅក្នុងសាលដីកាសង្ខេបនេះ មានលក្ខណៈពេញលេញ និងចូលជាស្ថាពរ ហើយត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។

ផ្នែកសម្រេចសេចក្តី

យោងតាមសំអាងហេតុខាងលើ **អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល÷**

ដោយអនុលោមតាម មាត្រា ១៤ថ្មី (១)(ខ) និង មាត្រា ៣៦ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក មាត្រា ៤(១)(ខ) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ ឆ្នាំ ២០០៣ និងវិធាន ១១១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី ៨)

បានឃើញ សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ភាគីនីមួយៗ និងអំណះអំណាងដែលភាគីបានលើកឡើងនៅក្នុងសវនាការបណ្តឹងសាទុក្ខ ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៨ ដល់ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១១។

<u>**ចំពោះបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ជនជាប់ចោទ កាំង ហ្កេកអ៊ាវ *ហៅ* "ឌុច"**</u>

សម្រេចបដិសេធ បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់មេធាវីការពារក្តី។

<u>**ចំពោះបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា**</u>

សម្រេចទទួលយក ផ្នែកខ្លះនៃទឡ្ហីករណ៍ទី ២ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និង **សម្រេចបដិសេធ** ផ្នែកខ្លះនៃទឡ្ហីករណ៍នេះ។

> **សម្រេចបដិសេធ** សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ត្រង់ចំណុចស្រូបបញ្ចូលបទឧក្រិដ្ឋមូលដ្ឋានដទៃទៀតនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ទៅក្នុងបទធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានរកឃើញថា កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ។

សម្រេចតម្កល់ការដាក់ពិរុទ្ធភាព លើ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ពីបទធ្វើទុក្ខបុកម្នេញនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។

សម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាពបន្ថែម លើ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ពីបទសម្លាប់រង្គាល (រួមបញ្ចូលអំពើមនុស្សឃាត) បទធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ បទដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង បទធ្វើទារុណកម្ម និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត។

សម្រេចទទួលយក ទឡ្ហីករណ៍ទី ១ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

សម្រេចបដិសេធ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រង់ចំណុចសម្រេចផ្តន្ទាទោសលើ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ដាក់ពន្ធនាគាររយៈពេល ៣៥ ឆ្នាំ ។

សម្រេចបដិសេធ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រង់ចំណុចសម្រេចផ្តល់សំណង ចំពោះការរំលោភសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទដែលបណ្តាលមកពីការឃុំខ្លួនខុសច្បាប់នីតិវិធី របស់តុលាការយោធាកម្ពុជាចាប់ពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ដល់ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧។ និង

សម្រេចផ្តន្ទាទោស លើ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ដោយចាប់គិតពីថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩ តទៅ ដែលគិតមកទល់ពេលនេះ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** បានទទួលរងទោសអស់រយៈពេល ១២ ឆ្នាំ និង ២៦៩ ថ្ងៃរួចហើយ។

សម្រេចបដិសេធ ទឡ្ហីករណ៍ទី ៣ នៃបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា។

ចំពោះបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្រុម ១ ក្រុម ២ និង ក្រុម ៣

សម្រេចទទួលយក ផ្នែកខ្លះនៃទឡ្ហីករណ៍បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង**បដិសេធ** ផ្នែកខ្លះនៃទឡ្ហីករណ៍ទាំងនេះ។

សម្រេចទទួលស្គាល់ ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលមានភស្តុតាងបង្ហាញនៅក្នុងដំណាក់កាលបណ្តឹងសាទុក្ខថា ពិតជាបានទទួលរងព្យសនកម្មដែលជាផលវិបាកផ្ទាល់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែល **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ត្រូវបានសម្រេចដាក់ពិរុទ្ធភាព បន្ថែមលើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ៦៨២ នៃសាលក្រម ដូចមានរាយនាមខាងក្រោម:

- លី ហ៊ ហៅ អ៊ា ហ៊រ (E2/61)
- ហ៊ឹម មុំ (E2/62)
- JAMES Jeffrey, ROTHSCHILD Joshua (E2/86 និង E2/88)
- ឆាយ កន ហៅ លៀង កន (E2/35)
- ហុង សាវ៉ាត (E2/83)
- ភោគ ខន (E2/33)
- ម៉ន សុធា (E2/82)
- ឈឹម ស៊ីថា (E2/22)
- ណាំ ម៉ុន (E2/32)។

សម្រេចបដិសេធ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះម្ចាស់បណ្តឹងសាទុក្ខជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀត។

សម្រេចបដិសេធ ទឡ្ហីករណ៍បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីស្តីពីសំណង។

សម្រេចតម្កល់ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រង់ចំណុចស្តីពីការចងក្រង និងផ្សព្វផ្សាយនៅក្នុងគេហទំព័រជាផ្លូវការរបស់ អ.វ.ត.ក នូវសេចក្តីថ្លែងសុំអភ័យទោស និង ការទទួលស្គាល់នូវការទទួលខុសត្រូវ ដែលបានធ្វើឡើងដោយ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ក្នុងអំឡុងពេល ជំនុំជម្រះនៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ព្រមទាំងនៅអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។

សម្រេចតម្កល់ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រង់ចំណុចបដិសេធសំណើ សុំសំណងរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

ដោយអនុលោមតាម វិធាន ១១១ (៥) និង ១១៣(១)-(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

បង្គាប់ថា កាំង ហ្កេកអ៊ាវ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងនៃ អ.វ.ត.ក រហូតដល់ពេលបញ្ចប់នៃកិច្ចរៀប ចំនានាក្នុងការផ្ទេរ **កាំង ហ្កេកអ៊ាវ** ទៅកាន់ពន្ធនាគារដែលខ្លួនត្រូវអនុវត្តទោស ដោយអនុលោមតាម ច្បាប់ជាធរមាន។

ធ្វើជាភាសាខ្មែរ ភាសាអង់គ្លេស ។

រាជធានីភ្នំពេញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២

ក្រឡាបញ្ជី

ស៊ា ម៉ៅ **Christopher RYAN** **ផន ធឿន** Paolo LOBBA

ចៅក្រម **គង់ ស្រ៊ឹម** ប្រធាន

ចៅក្រម **Motoo NOGUCHI**

ចៅក្រម **សោម សិរីវឌ្ឍ**

ចៅក្រម **Agnieszka KLONOWIECKA-MILART**

ចៅក្រម **ស៊ិន រិទ្ធ**

ចៅក្រម **Chandra Nihal JAYASINGHE**

ចៅក្រម **យ៉ា ណារិន**

ចៅក្រម Klonowiecka-**Milart** និងចៅក្រម **Chandra Nihal Jayasinghe** ភ្ជាប់មតិជំទាស់រួមគ្នាលើផ្នែកខ្លះ។

៧០. ទាំងនេះ គឺជាសេចក្តីសង្ខេបសំអាងហេតុនៃសាលដីការបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល រួមជាមួយនឹងផ្នែកសម្រេចសេចក្តីដែលពេញលេញ និងស្ថាពរ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលប្រកាសបិទសវនាការលើបណ្តឹងសាទុក្ខ ក្នុងរឿងក្តីនេះ។